

Yhdistyneet Kansakunnat
Kaikkinaisen naisten syrjinnän
poistamista koskeva yleissopimus

CEDAW/C/FIN/CO/7

Jakelu: Yleinen
28.2.2014
Alkukieli: englanti

Tarkistamaton ennakkoversio

Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea
Loppupäätelmät Suomen seitsemännestä määräaikaisraportista*

1. Komitea käsittelee Suomen seitsemännen määräaikaisraportin (asiakirja CEDAW/C/FIN/7) 1201. ja 1202. kokouksessaan 20. helmikuuta 2014 (ks. asiakirjat CEDAW/C/SR.1201 ja 1202). Komitean asiakohta- ja kysymysluettelo on asiakirjassa CEDAW/C/FIN/Q/7, ja Suomen hallituksen vastaukset ovat asiakirjassa CEDAW/C/FIN/Q/7/Add.1.

A. Johdanto

2. Komitea arvostaa sitä, että sopimusvaltio on antanut seitsemännen määräaikaisraporttinsa, jossa yleisesti ottaen noudatetaan komitean ohjeita määräaikaisraporttien laadinnasta, kuten sivujen enimmäismäärästä, ja otetaan huomioon komitean edelliset loppupäätelmät. Komitea arvostaa myös sitä, että sopimusvaltio on vastannut kirjallisesti komitean istuntoa valmistelleen työryhmän esittämään asiakohta- ja kysymysluetteloon. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä valtuuskunnan suullista esitystä sekä niitä lisäselvityksiä, joilla valtuuskunta vastasi komitean suullisiin kysymyksiin.

3. Komitea kiittää sopimusvaltiota sen asettamasta valtuuskunnasta, jota johti ulkoasiainministeriön yksikönpäällikkö Arto Kosonen. Valtuuskuntaan kuului lisäksi yksi kansanedustaja sekä useita edustajia asianomaisista ministeriöistä ja pysyvästä edustustosta, joka edustaa Suomea Yhdistyneiden kansakuntien Geneven toimistossa. Komitea arvostaa rakentavaa vuoropuhelua, joka käytiin valtuuskunnan ja komitean välillä.

B. Myönteiset näkökohdat

4. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä edistystä, joka sopimusvaltion lainsäädännön uudistamisessa on tapahtunut sen jälkeen, kun sopimusvaltion viides ja kuudes määräaikaisraportti (CEDAW/C/FIN/5 ja CEDAW/C/FIN/6) käsiteltiin vuonna 2007, lainsäädännön uudistamisessa, erityisesti naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (tasa-arvolain) muuttamista vuosina 2008 ja 2009 siten, että lailla säädetään nyt määrättäväksi tehokkaat seuraamukset sellaisille tavaroiden ja palvelujen tarjoajille, jotka ovat vastuussa tasa-arvolilla kielletystä syrjinnästä.

5. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä sopimusvaltion pyrkimyksiä parantaa institutionaalista ja poliittista kehystään, jolla pyritään tehostamaan naisiin kohdistuvan syrjinnän poistamista ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa, hyväksymällä seuraavat asiakirjat:

---

* Komitea hyväksyi loppupäätelmät 57. istunnossaan (10.–28.2.2014)

- a) hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2012–2015, hyväksytty kesäkuussa 2012,
- b) naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma 2010–2015, ja
- c) tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelma 2012–2016.

6. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä, että edellisen raportin käsittelyn jälkeen sopimusvaltio on ratifioinut tai liittynyt seuraaviin kansainvälisiin asiakirjoihin:

- a) taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja, ja
- b) lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta.

C. Keskeisimmät huolenaiheet ja suositukset

Eduskunta

7. Komitea korostaa lainsäädäntövallan ratkaisevan tärkeää merkitystä yleissopimuksen täysimittaisen täytäntöönpanon varmistamisessa (ks. komitean 41. istunnossa vuonna 2008 annettu CEDAW-lausunto naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean ja kansanedustajien välisestä suhteesta *The relationship of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women with Parliamentarians*). Komitea kutsuu eduskuntaa toimivaltuuksiansa puitteissa ryhtymään tarvittaviin toimiin näiden loppupäätelmien panemiseksi täytäntöön niiden antamisajankohdan ja seuraavan yleissopimuksella määrätyn raportointikauden välisenä aikana.

Yleissopimuksen, valinnaisen pöytäkirjan ja komitean yleissuositusten näkyvyys

8. Komitea panee merkille, että ulkoasiainministeriön verkkosivuilta on saatavissa tietoa yleissopimuksesta ja sen valinnaisesta pöytäkirjasta ja että komitean loppupäätelmät jaetaan asianosaisille ministeriöille, viranomaisille ja kansalaisjärjestöille. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, ettei Suomessa tunneta riittävästi yleissopimusta yleisesti ja että siihen vedotaan ja sitä sovelletaan oikeudenkäynneissä vain rajoitetusti. Komitea on huolestunut myös siitä, ettei Suomessa tunneta riittävästi yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan menettelytapoja naisten oikeuksien loukkauksien käsittelemiseksi, eikä myöskään yleissopimusta autoritatiivisesti tulkitsevia komitean yleissuosituksia, ratkaisuja eikä suosituksia yksilövalitusasioissa ja tutkintamenettelyssä.

9. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio ryhtyy yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan 13 artiklaan perustuvan veloitteensa mukaisesti konkreettisiin toimiin tehdäkseen yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan laajalti tunnetuiksi ja antaakseen niille julkisuutta sekä helpottaakseen tiedon saantia yleissuosituksista, komitean ratkaisuksista ja suosituksista yksilövalitusasioissa ja tutkintamenettelyssä, mukaan lukien kouluttamalla lakimiehiä, tuomareita, syyttäjiä, poliisia ja muita lainkäyttövirkamiehiä.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden määrittely

10. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä ehdotettua tasa-arvolain muuttamista siten, että sukupuolen ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän määritelmä laajennettaisiin käsittämään sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän. Komitea panee kuitenkin huolestuneena merkille, etteivät tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki nykyisellään suojaa naisia riittävästi moniperustaiselta tai risteävältä syrjinnältä.

11. Komitea kehottaa sopimusvaltiota varmistamaan, että kaikki kansallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistukset, joilla nimenomaisesti suojataan naisia moniperustaiselta tai risteävältä syrjinnältä, toteutetaan harmonisoidusti.

Kansallinen järjestelmä naisten aseman edistämiseksi ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi

12. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvoyksikön koordinoimaa hallituksen tasa-arvo-ohjelmaa 2012–2015 sekä sopimusvaltion pyrkimyksiä vahvistaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen johtorakenteita hallituksessa, muun muassa laatimalla käsikirja tasa-arvotyön tukemiseksi ministeriöissä ja järjestämällä useita sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista käsitteleviä koulutushankkeita ja tiedotustilaisuuksia virkamiehille. Komitea on kuitenkin huolestunut niistä rahoitukseen ja työvoimaan liittyvistä rajoitteista, jotka estävät naisten asemaa ja sukupuolinäkökulman tehokasta valtavirtaistamista edistäviä toimia ja toimintaperiaatteita sopimusvaltiossa, kuten sukupuolivaikutusten arviointi, joka ei ole vielä yleinen käytäntö ministeriöiden lainvalmistelussa. Lisäksi komitea on huolestunut koordinaation, tehokkaan seurannan ja valvonnan puutteesta korkean tason koordinoitijärjestelmän avulla. Lisäksi ottaen huomioon lakiluonnoksen, jolla ehdotetaan vähemmistövaltuutetun korvaamista uudella yhdenvertaisuusvaltuutetulla, komitea on huolestunut siitä, ettei naisten aseman ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ole olemassa erityisiä instituutioita, ja siitä, että nykyisten järjestelmien, kuten tasa-arvolain noudattamista seuraavan ja valvovan tasa-arvovaltuutetun, käyttöön annetaan liian vähän resursseja.

13. Tehokasta kansallista järjestelmää ja julkistamista koskevan yleisluontoisen suosituksensa nro 6 mukaisesti komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) antaa olemassa oleville ja tuleville naisten asemaa ja sukupuolten tasa-arvoa edistäville kansallisille instituutioille ja toimielimille asianmukaiset henkilö-, rahoitus- ja tekniset resurssit,
- b) pitäen mielessä komitean edelliset suositukset (CEDAW/C/FIN/CO/6, 170. kohta) harkitsee valtioneuvostoon perustettavaksi korkean tason koordinoitijärjestelmää, jolla on asianmukaiset resurssit sekä vastuu ja toimivalta varmistaa sukupuolinäkökulman tehokas valtavirtaistaminen kaikessa hallituksen politiikassa, seurata kattavasti naisten tilannetta, muotoilla uusia toimintaperiaatteita ja toteuttaa tehokkaasti strategioita ja toimia, joilla pyritään poistamaan naisiin kohdistuva syrjintä, ja
- c) ryhtyy konkreettisiin talousarviotoimenpiteisiin varmistaa, että sukupuolivaikutusten arvioinnista tulee yleinen käytäntö kaikissa ministeriöissä valmisteltaessa lainsäädäntöä, poliittisia ohjelmia ja toimintaohjelmia.

Stereotypiat ja haitalliset käytännöt

14. Komitea panee merkille, että sopimusvaltio on pyrkinyt käsittelemään joukkoviestinten sukupuolistereotyyppioita muun muassa Mainonnan eettisen neuvoston laatimilla hyvää markkinointitapaa koskevilla periaatteilla. Periaatteissa kielletään mainonta, jossa esineellistetään naisia seksuaalisesti ja esitetään halventavia, alentavia tai nöyryyttäviä sukupuolistereotyyppioita. Komitea toistaa kuitenkin edellisissä loppupäätelmissään (CEDAW /C/FIN/CO/6, 177. kohta) ilmaisemansa huolen siitä, että sopimusvaltiossa harjoitettava joukkoviestintä ja mainonta sisältävät yhä enemmän pornografiaa, keskittyvät ihannoituun kehonkuvaan ja kuvaavat naisia seksiobjekteina, mikä voi myös osaltaan pahentaa nuorten naisten ja tyttöjen keskuudessa lisääntyvää syömishäiriöongelmaa. Lisäksi komitea on

huolestunut naisiin ja tyttöihin, erityisesti etnisiin vähemmistöihin kuuluviin naisiin, kohdistuvan vihapuheen lisääntymisestä internetin palstoilla ja sosiaalisessa mediassa.

15. Komitea kehottaa sopimusvaltiota

- a) kehittämään sukupuolisensitiivistä neuvontaa syömishäiriöistä kärsiville tytöille ja naisille,
- b) olemaan yhteydessä joukkoviestinten kanssa poistaakseen naisten stereotyyppisen kuvaamisen erityisesti siltä osin kuin se vaikuttaa naisten terveyteen, ja
- c) tehostamaan toimia, joilla puututaan etnisiin vähemmistöihin kuuluviin ja muihin naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan vihapuheeseen joukkoviestimissä, mukaan lukien internetin keskustelupalstat ja sosiaalinen media.

16. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä, että sopimusvaltio on hyväksynyt tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelman 2012–2016, jonka sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut elokuussa 2012. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, ettei kansallisessa lainsäädännössä ole nimenomaista säännöstä, jolla kriminalisoitaisiin naisten sukuelinten silpominen. Komitea panee merkille, ettei sopimusvaltiossa ole tunnistettu yhtään naisten sukuelinten silpomistapausta eikä ole hyväksytty yhtään pakolaishakemusta silpomisen perusteella saattaen osoittaa asian alhaista priorisointia sopimusvaltiossa.

17. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio ryhtyy toimiin poistaakseen naisten sukuelinten silpomisen muun muassa tiedottamalla silpomisen tytöille ja naisille aiheuttamista haitoista niissä yhteisöissä, joiden tiedetään noudattavan tätä käytäntöä, sekä sisällyttämällä sopimusvaltion lainsäädäntöön nimenomaisen säännöksen, jolla naisten sukuelinten silpominen kriminalisoidaan.

Naisiin kohdistuva väkivalta

18. Komitea arvostaa sopimusvaltion pyrkimyksiä lähisuhde- ja perheväkivallan estämiseksi, kuten naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman hyväksymistä, sekä sitä, että sopimusvaltio vakuutti rakentavassa vuoropuhelussa komitean kanssa ratifioivansa Istanbulin yleissopimuksen piakkoin. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että

- a) naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman 2010–2015 toteuttamiseen on osoitettu riittämättömät resurssit ja naisiin kohdistuvien väkivaltatapauksen määrä pysyy korkeana,
- b) tehokas institutionaalinen järjestelmä, jolla koordinoidaan, seurataan ja arvioidaan hallitustason toimia naisiin kohdistuvan väkivallan estämiseksi ja käsittelemiseksi, puuttuu,
- c) julkinen keskustelu perheväkivallasta ohjautuu sukupuolineutraaliin kieleen, joka väheksyy sitä, että väkivalta ilmentää selvästi ja suhteettomasti naisiin kohdistuvaa syrjintää,
- d) perheväkivaltatapauksissa käytetään yhä enemmän sovittelumenettelyä huolimatta hallitusohjelman ja hallituksen tasa-arvo-ohjelman 2012–2015 suosituksesta rajoittaa sen käyttöä ja huolimatta komitean edellisissä loppupäätelmissään (CEDAW/C/FIN/CO/6, 174. kohta) esittämästä huolesta sovittelumenettelyn mahdollisesta johtamisesta väkivaltaa kokeneiden naisten uudelleenuhritumiseen,
- e) rikoslaissa määritellään raiskaus edelleen tekijän käyttämän väkivallan asteen mukaan sen sijaan, että se määriteltäisiin uhrin suostumuksen puuttumisen perusteella ja että rikoslain muutosesityksessä määritellään edelleen rikosentekijän aseman perusteella tapahtuva

seksuaalinen kanssakäyminen seksuaaliseksi hyväksikäytöksi eikä raiskaukseksi, mikä johtaa lieviin rangaistuksiin muun muassa tapauksissa, joissa rikosentekijän teko kohdistuu laitolosuhteissa heikommassa asemassa oleviin henkilöihin, erityisesti vammaisiin naisiin; ja että raiskaustapauksissa tuomitsemisprosentti on suhteellisesti alhaisempi (17,5 %) kuin muissa rikostapauksissa, esimerkiksi pahoinpitelyissä (49,5 %),

f) turvakoteja ja turvakotipalveluja, joista monet ovat kansalaisjärjestöjen aloitteesta perustamia ja niiden ylläpitämiä, on riittämättömästi vastaamaan väkivallan naisuhrien tarpeisiin, ja

g) sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien käytettävissä olevat muut palvelut, kuten raiskauskriisikeskukset, ympärivuorokautisesti päivystävät puhelinpalvelut ja ilman ajanvarausta toimivat keskukset, puuttuvat.

19. Komitea muistuttaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevasta yleissuosituksestaan nro 19 (1992) ja kehottaa sopimusvaltiota:

a) osoittamaan riittävä rahoitus naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelmalle ja naisiin kohdistuvan väkivallan poistamiseen tähtääville strategioille,

b) perustamaan valtioneuvostoon tehokkaan ja riittävästi rahoitetun institutionaalisen mekanismin koordinoimaan, valvomaan ja arvioimaan toteutettujen toimien tehokkuutta,

c) ryhtymään konkreettisiin toimiin edistääkseen sukupuolisensitiivisen kielen käyttöä julkisessa keskustelussa perheväkivallasta ja tiedottamaan sen sukupuolittuneisuudesta,

d) ryhtymään tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin kieltääkseen pakollisen sovittelun lähisuhde- ja perheväkivaltatapauksissa,

e) tarkistamaan raiskausrikoksia koskevaa lainsäädäntöään siten, että lainsäädännöstä poistetaan ne vaatimukset, joiden mukaan loukkaava seksuaalinen teko tehdään käyttämällä voimaa tai sillä uhkaamalla, ja määrittelemään se uhrin suostumuksen puuttumisen perusteella; muuttamaan raiskausta koskevaa rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momenttia ja seksuaalista hyväksikäyttöä koskevaa rikoslain 20 luvun 5 §:n 1 momenttia varmistaakseen, että raiskauksen määritelmä kattaa myös sellaiset suostumuksen puuttumiseen perustumattomat seksuaaliset teot, jotka perustuvat tekijän aseman hyväksikäyttöön, kuten suljetuissa laitoksissa asuvien naisten raiskaukset, ja yhdenmukaistaa edellä mainittujen tekojen rangaistusasteikko sakosta vähimmäisvankeusrangaistukseen, jotta se vastaisi muita raiskausrikoksia, sekä ryhtymään konkreettisiin toimiin, joilla täysimääräisesti tutkitaan, syytetään ja rangaistaan raiskausrikosten tekijöitä, jotta raiskaustapausten tuomitsemisprosenttia saadaan nostetuksi,

f) varmistamaan, että käytettävissä on riittävä määrä turvakoteja, joilla on pätevä henkilöstö ja riittävät taloudelliset resurssit, naisiin kohdistuvan väkivallan naisuhreille, mukaan lukien heikommassa asemassa olevat ryhmät, jotka tarvitsevat erityistä tukea,

g) avaamaan raiskauskriisikeskuksia, ilman lähetettä tai ajanvarausta toimivia keskuksia ja maksuttomia ympärivuorokautisesti päivystäviä puhelimia, jotka suojelevat ja auttavat kaikkia väkivallan naisuhreja, mukaan lukien maahanmuuttajanaiset, vammaiset naiset ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat naiset, ja

h) ratifioimaan ilmoittamassaan aikataulussa Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.

Ihmiskauppa ja prostituution hyväksikäyttö

20. Komitea tunnustaa sopimusvaltion pyrkimyksiä arvioida ihmiskauppaa ja sen uhreille annettavaa apua koskevan lainsäädännön nykytilaa. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että ihmiskaupan ja parituksen määritelmät ovat edelleen epäselvät ja voivat aiheuttaa virheitä ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa ja siihen liittyviä suojeleaukkoja. Komiteaa huolestuttaa myös se, että ihmiskaupan ja prostituution hyväksikäytön uhrin voivat olla haluttomia ilmoittamaan hyväksikäytöstä viranomaisille, koska pelkäävät, että heidät karkotetaan maasta ulkomaalaislain perusteella. Lisäksi komitea panee merkille, että sopimusvaltio on poikkeus alueellaan, koska naapurivaltiot ovat kriminalisoineet prostituution kysynnän. Komitea pitää valitettavana myös sitä, ettei prostituution laajuudesta ole saatavilla tietoja ja ettei sopimusvaltio ole ryhtynyt toimiin vähentääkseen prostituution kysyntää ja tarjotakseen vaihtoehtoisia toimeentulomahdollisuuksia naisille, jotka haluavat luopua prostituutiosta.

21. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) tarkistaa ihmiskauppaa koskevaa lainsäädäntöään ja antaa selkeät määritelmät ihmiskaupasta ja parituksesta varmistaakseen, että niiden uhrin tunnistetaan ja heitä suojellaan ja autetaan asianmukaisesti,
- b) arvioi ihmiskaupan uhrien riskin tulla karkotetuiksi maasta ulkomaalaislain perusteella sekä esittää muutettavaksi ulkomaalaislakia tarvittavilta osin,
- c) varmistaa, että ihmiskaupan uhreiksi joutuneet naiset ja tytöt saavat lääketieteellistä hoitoa, oikeudellista ja psykososiaalista neuvontaa, asianmukaisen asumisen, koulutusta ja toimeentulomahdollisuuksia ja että he pääsevät kuntoutus- ja sopeuttamisohjelmiin riippumatta kyvystään tai tahdostaan todistaa tekijöitä vastaan,
- d) ryhtyy toimiin prostituution kysynnän kriminalisoimiseksi ja estämiseksi, ja
- e) kokoaa eriteltyä tietoa prostituution parissa olevista naisista muodostaakseen strategioita ja ohjelmia, joilla estetään naisia ryhtymästä prostituutioon ja auttaakseen niitä naisia ja tyttöjä, jotka haluavat luopua prostituutiosta, muun muassa tarjoamalla vaihtoehtoisia toimeentulomahdollisuuksia.

Osallistuminen poliittiseen ja julkiseen toimintaan

22. Komitea kiittää sopimusvaltiota naisten suuresta osuudesta sopimusvaltion eduskunnassa (43 %), hallituksessa (47 %) ja Euroopan parlamentissa (62 %). Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että yksityisellä sektorilla naisia on päättävässä asemassa vain vähän. Lisäksi komiteaa huolestuttaa se, että maahanmuuttajanaiset, vammaiset naiset, etnisiin vähemmistöihin kuuluvat naiset ja romaninaiset ovat aliedustettuina poliittisessa ja julkisessa toiminnassa ja huolestunut myös siitä, ettei näiden naisten tilanteesta ole saatavilla tilastotietoja. Komitea on huolestunut myös siitä, että lainsäädäntö, jolla kielletään tietojen kokoaminen tietyin perustein, voi haitata sopimusvaltion pyrkimyksiä vastata tiettyihin naisryhmiin kohdistuvaan syrjintään.

23. Naisia poliittisessa ja julkisessa elämässä koskevan yleissuosituksensa nro 23 mukaisesti komitea kehottaa sopimusvaltiota ryhtymään väliaikaisiin erityistoimiin yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleen mukaisesti. Väliaikaisia erityistoimia koskevan yleissuosituksensa nro 25 (2004) mukaisesti komitea kehottaa sopimusvaltiota

- a) varmistamaan, että naisten edustus yksityisen sektorin johtavissa asemissa kuvastaa väestön täyttä monimuotoisuutta,

- b) varmistamaan heikommassa asemassa olevien naisryhmien, kuten vammaisten naisten, etnisiin vähemmistöjen kuuluvien naisten, romaninaisten ja maahanmuuttajanaisten, edustuksen poliittisessa ja julkisessa elämässä,
- c) harkitsemaan lainsäädäntönsä muuttamista siten, että se mahdollistaa tarvittavien tilastotietojen kokoamisen sellaisia ohjelmia ja toimintaperiaatteita varten, jotka tähtäävät edellä mainittujen ryhmien naiseen kohdistuvan syrjinnän poistamiseen, ja
- d) antamaan seuraavassa määräaikaisraportissaan eriteltyjä tietoja naisten edustuksesta poliittisessa ja julkisessa elämässä, mukaan lukien edellä mainittuihin ryhmiin kuuluvat naiset.

Koulutus

24. Komitea tunnustaa pakollisen perusopetuksen kansallisten opetussuunnitelmien perusteiden uudistamisen ja varhaiskasvatustilainsäädännön uudistamisen. Molemmat uudistukset sisältävät toimia sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että eri oppiaineiden opetussuunnitelmat kuvastavat vieläkin perinteisiä arvoja ja sukupuolistereotyyppioita. Lisäksi komiteaa huolestuttaa se, että sopimusvaltion professoreista on naisia edelleen vain pieni osa, ainoastaan 25,5 % kokopäiväisesti työskentelevistä professoreista.

25. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio lisää tietoisuutta koulutusjärjestelmän tärkeästä tehtävästä ammatinvalinnan eriytyneisyyden sukupuolen mukaan sekä naisten ja miesten välisen mahdollisen tulevaisuudennäkymien epätasa-arvon poistamisesta. Tätä varten komitea kehottaa sopimusvaltiota

- a) poistamaan sukupuolistereotyyppiat ja rakenteelliset esteet, jotka mahdollisesti estävät tyttöjä ja poikia hakeutumasta muille kuin perinteisille koulutus- ja ammattialoille kaikilla koulutusjärjestelmän tasoilla, ja
- b) harkitsemaan väliaikaisia erityistoimia, joilla tehostetaan naisten nimittämistä akateemisiin tehtäviin naisille tarkoitettujen määrärahojen avulla ja muilla kannustustoimilla, kuten asettamalla selvät tavoitteet ja aikataulut naisten palkkaamiselle nykyistä useammin kokopäiväisiksi professoreiksi.

Työelämä

26. Komitea panee merkille samapalkkaisuusohjelman, jonka tavoitteena on kaventaa sukupuolten välinen palkkaero 15 %:iin vuoteen 2015 mennessä. Lisäksi komitea panee merkille, että tasa-arvosuunnitteluun liittyvää palkkakartoituskäytäntöä on tehostettu. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että sukupuolten välinen palkkaero sopimusvaltiossa on vieläkin 17 %. Komiteaa huolestuttavat lisäksi maahanmuuttaja- ja romaninaisten, yksinhuoltajaäitien, ikääntyneiden naisten ja vammaisten naisten korkea työttömyysaste ja matalapalkkaisuus. Komitea toistaa myös edellisissä loppupäätelmissään (CEDAW/C/FIN/CO/6, 183. kohta) ilmaisemansa huolen naisten laittomista irtisanomisista raskauden, synnytyksen ja äitiysvapaan perusteella. Lisäksi komitea pitää valitettavana sitä, että vanhempainvapaata käyttää edelleen vain pieni osa miehistä ja että miesten ja yksinhuoltajien käytettävissä olevia perhevapaita on edelleen huomattavan vähän.

27. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) ryhtyy välittömästi toimiin saavuttaakseen samapalkkaisuusohjelman tavoitteen, jonka mukaan sukupuolten välinen palkkaero kavennetaan 15 %:iin vuoteen 2015 mennessä, saadakseen naisten ja miesten välisen palkkaeron poistetuksi siten kuin määrätään vuonna

1951 tehdystä Kansainvälisen työjärjestön sopimuksessa (n:o 100), joka koskee samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavaa samaa palkkaa,

b) ryhtyy väliaikaisiin erityistoimiin tehostaakseen heikommassa asemassa olevien naisten, kuten maahanmuuttaja- ja romaninaisten, yksinhuoltajaäitien, ikääntyneiden naisten ja vammaisten naisten, yhdenvertaista osallistumista työmarkkinoille; tekee kattavia selvityksiä näiden naisryhmien työllisyydestä ja työolosuhteista ja antaa samalla suosituksia lisätä näiden naisten tehokasta osallistumista työmarkkinoille,

c) muuttaa lainsäädäntöään siten, että työnantaja kielletään nimenomaisesti jättämästä määräaikaista työsopimuksia uusimatta perhevapaan perusteella ja rajoittamasta työsopimusten kestoa tällä perusteella, ja

d) jatkaa toimia, joilla varmistetaan työ- ja perhevelvoitteiden yhteensovittaminen sekä edistetään kotiin ja perheeseen liittyvien tehtävien jakamista yhdenvertaisesti naisten ja miesten kesken, muun muassa kehittämällä hankkeita, joilla kannustetaan miehiä käyttämään vanhempainvapaata nykyistä useammin.

Terveys

28. Komitea panee huolestuneena merkille, että masennus, syömishäiriöt, päihteiden käyttö, alkoholiin liittyvät sairaudet ja itsemurhat ovat lisääntyneet sopimusvaltion naisten ja tyttöjen keskuudessa. Komitea on huolestunut myös siitä, että transsukupuolisten henkilöiden on esitettävä selvitys lisääntymiskyvyttömyydestään tai hankittava sterilisaatio saadakseen sukupuolensa vahvistetuiksi oikeudellisesti transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta vuonna 2002 annetun lain mukaisesti. Lisäksi komiteaa huolestuttavat ne säännökset, jotka mahdollistavat kehitysvammaisten ja psyykkisesti sairaiden naisten steriloinnin ja raskauden ehkäisemisen kolmannen osapuolen (laillisen edustajan) suostumuksella, jos nainen katsotaan kykenemättömäksi antamaan omaa suostumustaan.

29. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

a) ryhtyy tarvittaviin toimiin puuttuakseen nuorten naisten ja tyttöjen heikkenevään mielenterveystilanteeseen sekä estääkseen ja käsitelläkseen alkoholin ja huumeiden käyttöä sekä itsemurhia, muun muassa nuorille tytöille suunnattujen valistus- ja koulutuskampanjoiden avulla, erityisesti joukkoviestimissä,

b) muuttaa pikaisesti lakia transseksuaalien sukupuolen vahvistamisesta varmistaakseen, että transsukupuolisten henkilöiden sukupuoli vahvistetaan vaatimatta heitä mukautumaan stereotyyppisiin käsityksiin maskuliinisesta tai feminiinisestä ulkonäöstä tai käyttäytymisestä ja ettei laki edellytä henkilöiden suostumista sterilisaatioon, ja

c) ryhtyy välittömästi toimiin kumotakseen steriloilain 2 §:n, joka mahdollistaa rajoitetusti oikeustoimikelpoisten tai vajaavaltainen vammaisten naisten steriloinnin ilman heidän omaa suostumustaan.

Heikommassa asemassa olevat naisryhmät

Maahanmuuttajanaiset

30. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä sopimusvaltion hallituksen kotouttamisohjelmaa ja niitä lukuisia osallistamis- ja kotouttamishankkeita, joilla pyritään edistämään maahanmuuttajanaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia muun muassa työmarkkinoilla. Komitea on kuitenkin edelleen huolestunut siitä, että maahanmuuttajanaيسille on vain rajoitetusti saatavilla työvoima- ja

terveyspalveluja. Komiteaa huolestuttaa myös se, että maahanmuuttajanaiset ovat erityisen alttiita väkivallan eri muodoille, kuten perheväkivallalle, naisten sukuelinten silpomiselle ja niin sanotuille kunniamurhille, ja että heillä voi olla vaikeuksia saada sosiaalipalveluja ja muita palveluja, joilla heitä suojeltaisiin näiltä väkivallan muodoilta, koska he eivät tunne lakia tai pelkäävät oleskelulupansa menettämistä tai maasta karkottamista, jos he oleskelevat maassa laittomasti.

31. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio
- a) tehostaa toimia maahanmuuttajanaisten syrjinnän poistamiseksi sekä yhteiskunnassa yleensä että heidän omista yhteisöissään,
  - b) kehittää maahanmuuttajanaisten suunnattuja ohjelmia ja strategioita, joilla lisätään maahanmuuttajanaisten tietoisuutta omista oikeuksistaan, tehostetaan heidän pääsyään yleissivistävään ja ammattikoulutukseen, työelämään, terveydenhuoltoon ja muihin peruspalveluihin ja lisätään heidän mahdollisuuksiaan saada maksutonta oikeusapua ja käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja silloin, kun heidän oikeuksiaan on loukattu, ja
  - c) tekee kattavia selvityksiä maahanmuuttajanaisten syrjinnästä ja kokoaa tilastoja maahanmuuttajanaisten työllisyydestä ja terveydenhuollosta sekä heidän kokemansa väkivallan muodoista tunnistaakseen aukot ja määrittääkseen toimintaperiaatteet, joiden avulla voidaan puuttua maahanmuuttajanaisten moniperustaiseen tai risteävään syrjintään.

Vammaiset naiset

32. Komitea toistaa edellisissä loppupäätelmissään (CEDAW/C/FIN/CO/6, 193. kohta) ilmaisemansa huolen siitä, että vammaiset naiset kohtaavat monenlaista syrjintää muun muassa hakeutuessaan koulutukseen, työhön, terveydenhuoltoon ja osallistuessaan poliittiseen toimintaan. Komitea on huolestunut myös siitä, että yhdenvertaisuuslain soveltamisala on laajempi etnisen syrjinnän kuin vammaisuuteen perustuvan syrjinnän osalta, kun on kyse asumisesta, hyvinvoinnista, sosiaaliturvasta ja terveydenhuollon ja muista julkisista palveluista. Lisäksi komiteaa huolestuttaa se, että vammaiset naiset joutuvat usein seksuaalisen väkivallan uhreiksi ja ettei väkivallan uhreille tarkoitettuja erityispalveluja, erityisesti esteettömiä turvakoteja ja ympärivuorokautisesti päivystäviä puhelimia, ole vammaisten naisten saatavilla. Komitea pitää valitettavana, ettei ole saatavilla riittävästi tietoa vammaisten naisten tilanteesta sopimusvaltiossa, erityisesti heidän sosiaalis-taloudellisesta asemastaan ja elinoloistaan, eikä myöskään vammaisiin naisiin kohdistuvasta väkivallasta.

33. Komitea kehottaa sopimusvaltiota
- a) ryhtymään toimiin tarkistaakseen syrjinnän kieltävää lainsäädäntöään varmistaakseen, että vammaisuuteen perustuva syrjintä kielletään sekä julkisen elämän että yksityiselämän piirissä ja että vammaisten naisten käytettävissä on oikeussuojakeinoja, seuraamuksia ja kantelujärjestelmiä muun muassa moniperustaisen tai risteävän syrjinnän tapauksissa,
  - b) ryhtymään konkreettisiin toimiin puuttuakseen vammaisiin naisiin kohdistuvaan väkivaltaan järjestämällä esteettömiä turvakoteja ja ympärivuorokautisesti päivystäviä väkivallan uhrien tukipuhelimia sekä antamalla poliisille koulutusta ja tietoa tällaisesta väkivallasta, ja
  - c) tekemään säännöllisiä ja kattavia selvityksiä vammaisiin naisiin kohdistuvasta syrjinnästä sekä kokoamaan eriteltyjä tilastotietoja heidän työ-, koulutus- ja terveystilanteestaan ja kaikista heidän kohtaamansa väkivallan muodoista.

Romaninaiset

34. Komitea panee merkille ne toimet, jotka sopimusvaltio on toteuttanut tehostaakseen romaninaisten ja -tyttöjen syrjinnän ehkäisemistä muun muassa hyväksymällä kansallisen romanipoliittisen ohjelman vuonna 2009. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, ettei näissä toimissa ole otettu riittävästi huomioon sukupuolinäkökulmaa eikä niissä puututa asianmukaisesti romaninaisten kohtaamaan moniperustaiseen tai risteävään syrjintään. Komitea on myös huolestunut romaninaisia koskevan tiedon yleisestä puuttumisesta, heidän korkeasta työttömyysasteesta ja niistä vaikeuksista, joita he kohtaavat hakeutuessaan peruspalveluihin ja hakiessaan suojelua muun muassa perheväkivallan uhrien turvakodeista.

35. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) sisällyttää sukupuolinäkökulman kaikkiin toimintaperiaatteisiin, joilla se pyrkii puuttumaan romanien syrjintään, ja ryhtyy tehokkaisiin toimiin, joissa otetaan huomioon romaninaisten kohtaaman syrjinnän monet muodot,
- b) ryhtyy ennakoiiviin toimiin ehkäistäkseen romaninaisten syrjintää sekä heidän omissa yhteisöissään että yhteiskunnassa yleensä, torjuakseen romaninaisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä parantaakseen sosiaalipalvelujen ja oikeussuojakeinojen saatavuutta romaninaisille, ja antaa romaninaisille ja -tytöille koulutusta heidän oikeudestaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen, ja
- c) kokoaa tietoja romaninaisten pääsystä koulutukseen, työhön, terveysterveystieteisiin ja väkivallan uhrien turvakoteihin sekä tietoja näihin pääsyn parantamiseksi toteutettujen toimien vaikutuksesta ja saavutetuista tuloksista.

Saamelaisnaiset

36. Komitea on huolestunut saamelaisnaisten vähäisestä edustuksesta saamelaiskäräjillä ja muissa poliittisissa päätöksentekoeleimissä. Komitea panee myös merkille, että äitiysneuvolat, sairaalat, päiväkodit ja oppilaitokset tarjoavat palveluja vain harvoin saamen kielillä. Lisäksi komitea on huolestunut siitä, ettei Pohjois-Suomessa ole turvakoteja perheväkivaltaa kokeneille saamelaisnaisille.

37. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) varmistaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen kaikkiin saamelaisia koskeviin toimintaperiaatteisiin ja ohjelmiin,
- b) ryhtyy konkreettisiin toimiin lisätäkseen saamelaisnaisten edustusta poliittisessa ja julkisessa elämässä sekä saamelaisyhteisössä että sopimusvaltion yhteiskunnassa yleensä,
- c) ryhtyy toimiin varmistaa, että kaikki saamelaisnaiset saavat asianmukaiset sosiaali- ja terveysterveystieteiden palvelut, myös äitiysterveystieteiden palvelut, ja
- d) varmistaa, että perheväkivallan saamelaisnaisuhrit pääsevät turvakoteihin ja saavat tarpeitaan vastaavia palveluja.

Avioliitto ja perhesuhteet

38. Komitea on huolestunut siitä, että nykyinen varallisuusjärjestelmä kannustaa sopimaan avioehdosta, jolla rajoitetaan puolisoitten oikeutta toistensa omaisuuteen, ja voi vaarantaa naisten taloudellisen tilanteen avioeron jälkeen. Komitea on myös huolestunut, että eläkeoikeuksien ja muiden palvelussuhteeseen perustuvien etujen sekä tulevien ansiomahdollisuuksien ei katsota kuuluvan

aviovarallisuuteen vaadittaessa sitä koskevaa avio-oikeutta, joka saattaa edelleen johtaa naisen taloudellisen aseman heikentymiseen eron jälkeen. Lisäksi komitea on huolestunut siitä, ettei perheväkivaltaa oteta huomioon päätettäessä lasten huoltajuudesta avioeron yhteydessä.

39. Yleissopimuksen 16 artiklan sekä avioliiton, perhesuhteiden ja niiden purkautumisen taloudellisia seurauksia koskevan yleissuosituksen nro 29 (2013) mukaisesti komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) selvittää avioeron taloudellisia vaikutuksia kummankin puolison kannalta ja kiinnittää erityistä huomiota sukupuolten väliseen eroon tulevien ansiomahdollisuuksien, eläkeoikeuksien ja palvelussuhteeseen perustuvien etujen suhteen sekä tarkistaa aviovarallisuusjärjestelmänsä, joka kannustaa puolisoitten omaisuuden pitämiseen erillään,
- b) harkitsee aviovarallisuuden määritelmän muuttamista siten, että avio-oikeus koskisi myös eläkeoikeuksia ja muita palvelussuhteeseen perustuvia etuja sekä tulevia ansioita, ja
- c) ryhtyy toimiin varmistaakseen, että perheväkivalta otetaan järjestelmällisesti huomioon päätettäessä lasten huoltajuudesta.

Pekingin julistus ja toimintaohjelma

40. Komitea kehottaa sopimusvaltiota hyödyntämään Pekingin julistusta ja toimintaohjelmaa pyrkiessään panemaan yleissopimuksen määräykset täytäntöön.

Vuosituhattavoitteet ja vuoden 2015 jälkeinen kehitysagenda

41. Komitea kehottaa sopimusvaltiota valtavirtaistamaan sukupuolinäkökulman yleissopimuksen määräysten mukaisesti kaikkiin toimiinsa, joilla se pyrkii saavuttamaan vuosituhattavoitteet ja vuoden 2015 jälkeisen kehitysagendan tavoitteet.

Tiedon levittäminen

42. Komitea muistuttaa sopimusvaltion velvollisuudesta panna yleissopimuksen määräykset täytäntöön järjestelmällisesti ja jatkuvasti. Komitea kehottaa sopimusvaltiota kiinnittämään ensisijaista huomiota näiden loppupäätelmien ja suositusten täytäntöönpanoon niiden antamisajankohdan ja seuraavan määräaikaisraportin antamisen välisenä aikana. Siksi komitea pyytää sopimusvaltiota jakamaan loppupäätelmiä oikea-aikaisesti virallisilla kielillä asianomaisille valtion elimille kaikilla tasoilla (valtakunnallisesti, alueellisesti, paikallisesti), erityisesti hallitukselle, ministeriöille, eduskunnalle ja oikeuslaitokselle, jotta päätelmät voidaan panna täysimittaisesti täytäntöön. Komitea kannustaa sopimusvaltiota toimimaan yhteistyössä kaikkien asianomaisten sidostahojen kanssa, kuten työnantajajärjestöjen, ammattiliittojen, ihmisoikeus- ja naisjärjestöjen, yliopistojen ja tutkimuslaitosten ja joukkoviestinten kanssa. Komitea suosittelee myös, että sen loppupäätelmiä jaetaan asianmukaisessa muodossa paikallisyhteisöille, jotta päätelmät voidaan panna täytäntöön. Lisäksi komitea pyytää sopimusvaltiota jakamaan edelleen CEDAW-yleissopimusta, sen valinnaista pöytäkirjaa ja näihin liittyvää oikeuskäytäntöä sekä komitean yleisluontoisia suosituksia kaikille sidostahoille.

Muiden sopimusten ratifioiminen

43. Komitea toteaa, että sopimusvaltion liittyminen kaikkiin yhdeksään keskeiseen kansainväliseen ihmisoikeusasiakirjaan¹ parantaisi naisten mahdollisuuksia nauttia ihmisoikeuksiaan

¹ Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus; kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus; kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus;

ja perusvapauksiaan kaikilla elämänaloilla. Tämän vuoksi komitea kannustaa sopimusvaltiota harkitsemaan vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen sekä siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen ratifioimista, koska sopimusvaltio ei vielä ole näiden yleissopimusten osapuolena.

Loppupäätelmien täytäntöönpanon seuranta

44. Komitea pyytää sopimusvaltiota toimittamaan kahden vuoden kuluessa kirjalliset tiedot toimista, joihin on ryhdytty loppupäätelmien 19. kohdan (a), (b), (d), (e), (f), (g) ja (h) alakohdassa annettujen suositusten panemiseksi täytäntöön.

Seuraavan raportin laatiminen

45. Komitea kehottaa sopimusvaltiota antamaan kahdeksannen määräaikaisraporttinsa vuoden 2018 helmikuussa.

46. Komitea pyytää sopimusvaltiota noudattamaan harmonisoituja ohjeita kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaisesta raportoinnista, mukaan lukien ohjeet yleisestä peruserästä ja sopimuskohtaisista asiakirjoista ("Harmonized guidelines on reporting under the international human rights treaties, including guidelines on a common core document and treaty-specific documents", HRI/MC/2006/3 ja Corr. 1).

= = =

---

kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus; kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus; yleissopimus lapsen oikeuksista; kansainvälinen yleissopimus siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista; kansainvälinen yleissopimus kaikkien ihmisten suojelemisesta tahdonvastaiselta katoamiselta ja yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista.